

аны коргоого милдетүүсүн деген идея айтылат. Бул түздөн түз кыргыз эл педагогикасындагы патриоттук тарбия түшүнүгү менен байланышат.

Колдонулган адабияттар:

1. Патриот <https://gufo.me/dict/ushakov> /патриот
2. Ожегов, С.И. Толковый словарь русского языка: 80 000 слов и фразеологических выражений / [Текст] С.И.Ожегов, Н.Ю.Шведова. – Российская академия наук. Институт русского языка им. В.В. Виноградова. – М.: ООО "Темп", 2010. – 874 с.
3. Манас: С.Каралаевдин варианты боюнча. 1-т. [Текст] // Түз.: А.Жайнакова, А.Акматалиев. – Б.: «Турар», 2010. – 200-б.
4. Үсөйүн ажы. Кыргыз санжырасы // Кыргыздар. [Текст] /Түзгөн К.Жусупов, К.Иманалиев.10 томдук., 2-т., - Б.: 2004. – 313-б.

УДК 37.01(575.2)

DOI 10.33514/ВК-1694-7711-2023-1(2)-52-58

Батиров Азизбек Рузибаевич

И. Арабаев атындагы кыргыз мамлекеттик университети, аспирант

Батиров Азизбек Рузибаевич

Кыргызский государственный университет им. И. Арабаева, аспирант

Batirov Azizbek Ruzibaevich

Kyrgyz State University I. Arabaeva, graduate student

**ПАТРИОТТУК ТАРБИЯЛООНУН МАКСАТЫ, КОМПОНЕНТТЕРИ
ЖАНА ПРИНЦИПТЕРИ**

**ЦЕЛЬ, КОМПОНЕНТЫ И ПРИНЦИПЫ ПАТРИОТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ
THE PURPOSE, COMPONENTS AND PRINCIPLES OF PATRIOTIC EDUCATION**

Кыскача мүнөздөмө. Бул макалада «патриоттук тарбиялоо» түшүнүгүнө педагогикалык аспектиден анализ жүргүзүлөт. Түшүнүктүн колдонулуш тарыхы, тарбиянын бул түрүн ишке ашыруудагы классик педагогодордун иш-аракеттери талданат. Кыргыз фольклорунун патриоттук идеяларын бүгүнкү күндө колдонуунун зарылдыгын көрсөткөн укуктук базаларга баа берилип, тарбиянын бул түрүнүн азыркы күндөгү актуалдуулугу белгиленет. Макаланын актуалдуулугу «патриоттук тарбия» түшүнүгү кыргыз фольклорунун материалдары менен байланыштуу каралгандыгында. Макалада айтылган ойлор этнопедагогикалык багытта изилдөө жүргүзгөндөр жана мектептеги тарбия иштерин жүргүзүүчүлөр үчүн пайдалуу болот.

Аннотация. В этой статье анализируется понятие «патриотическое воспитание» с педагогической точки зрения. Анализируется история применения понятия, деятельность классического педагога в реализации данного вида воспитания. Дана оценка правовым базам, указывающим на необходимость применения патриотических идей кыргызского фольклора сегодня, отмечена актуальность данного вида воспитания в наши дни. Актуальность статьи заключается в том, что понятие «патриотическое воспитание»

рассматривается в связи с материалами кыргызского фольклора. Идеи, изложенные в статье, будут полезны тем, кто проводит исследования в этнопедагогическом направлении, а также тем, кто занимается школьным воспитанием.

Abstract. This article analyzes the concept of "patriotic education" from a pedagogical point of view. The article analyzes the history of the use of the concept, the activity of a classical teacher in the implementation of this type of education. The assessment of the legal bases indicating the need to apply the patriotic ideas of Kyrgyz folklore today is given, the relevance of this type of education in our days is noted. The relevance of the article lies in the fact that the concept of "patriotic education" is considered in connection with the materials of Kyrgyz folklore. The ideas presented in the article will be useful to those who conduct research in the ethno-pedagogical direction, as well as those who are engaged in school education.

Негизги сөздөр: патриот, патриоттуулук, патриоттук тарбия, улуттук фольклор, эпос, адабий мурас, патриоттук сезим, элдик оозеки чыгармачылык, педагогикалык ойлор.

Ключевые слова: патриот, патриотизм, патриотическое воспитание, национальный фольклор, эпос, литературное наследие, патриотическое чувство, устное народное творчество, педагогические мысли.

Keywords: patriot, patriotism, patriotic education, national folklore, epic, literary heritage, patriotic feeling, oral folk art, pedagogical thoughts.

Адамзаттын бүгүнкү XXI кылымдагы өнүгүшү бир жагынан ааламдашуу процессинин ыкчамдашы менен маданияттардын интеграцияланышын шарттаса, экинчи жагынан улуттук баалуулуктардын өзгөрүп, жалпы цивилизациянын бири-бирине таасиринин күчөшүн шарттады. Мунун өзү планетада тилдик, регионалдык, диндик, экономикалык, адеп-ахлактык, маданий ж. б. баалуулуктардын тымызын атаандашын жаратып, алардын карама-каршылыгын көрсөттү. Байыртадан келе жаткан баалуулуктардын критерийлери жана сапаттары өзгөрдү, буга адамдын компьютердик технологияларга тез көнүгүп баратышы, жаштардын бир эле учурда бир нече тилди өздөштүрүүсү, анын ичинде англис, кытай, орус тилдеринин жанаша жашаган элдерге активдүү таасири, коммуникациялык чөйрөдө бирге кызматташуу ж. б. факторлор таасир этти. Мына ушундай чиленишкен жана татаал дүйнөдө ар бир улут, эл, инсан өзүнүн нукура жүзүн, байыртадан келе жаткан салттуу баалуулуктарын сактай билиши керек, ансыз алар тарыхтын агымынан сүрүлүп, ааламдашуунун агымына кирген бойдон кайра чыкпай калат. Бул процессте Кыргыз Республикасында да билим берүү, маданият, бизнес, саламаттыкты сактоо, экология, экономика ж. б. тармактарда чоң өзгөрүүлөр болуп жатканды түшүнүктүү. Өлкөнүн маданият жана билим берүү, илим чөйрөсү ааламдашуу процессиндеги өзгөрүүлөргө адаптациялашкан гана эмес, улуттук баалуулуктарын массалык маданияттын терс таасирине каршы коё алган адистерди даярдоосу – замандын актуалдуу проблемаларынын бири. Жаңы доордун адиси ички руханий дүйнөсү бай, улуттук баалуулуктарды түшүнгөн жана сыйлаган, өз элинин этникалык маданиятын, тарыхый эс-тутумун, салттуу тарбия жөрөлгөлөрүн өнүктүрүүгө салым кошкон адам болууга тийиш.

Кыргыз Республикасынын Президентинин «Кыргызстан элинин тарыхый жана маданий мурастарын окуп-үйрөнүүнү тереңдетүү жана атуулдук мекенчилдикти калыптандыруу боюнча чаралар жөнүндөгү» токтому (2012), «Кыргыз Республикасындагы жарандык-мекенчилдик тарбия жөнүндө» Кыргыз Республикасынын мыйзамы (2014),

«Манас» эпосу жөнүндө Кыргыз Республикасынын мыйзамы (2010), «Кыргыз Республикасынын жарандарын, жаш муундарын рухий-адептик, патриоттук жактан тарбиялоо концепциясы» (2010), «Манасты» мектептерде жана жогорку окуу жайларында окутуунун концепциясы» (2012), КРдин Президентинин «Манас» жана Чыңгыз Айтматов улуттук академиясын түзүү» тууралуу токтому (2019), КРдин Президентинин «Инсандын руханий-адеп-ахлактык өнүгүүсү жана дене тарбиясы» (2021), «Улуттук нарк жөнүндө» (2022) жарлыктары азыркы күндө жаштарды элибиздин руханий мурастары менен билим жана тарбия берүүнүн зарылдыгын жана мүмкүнчүлүгүн көрсөттү.

КР Президенти С. Н. Жапаровдун «Инсандын руханий-адеп-ахлактык өнүгүүсү жана дене тарбиясы» жөнүндөгү жарлыгында (2021) «Дүйнөнүн дээрлик бардык өлкөлөрүн каптаган кризис өндүрүштүк мамилелердин түзүлгөн ыкмасы, тынымсыз керектөөчүлүк жарыш, жаратылыш ресурстарын сарамжалсыз пайдалануу, анын натыйжасы катары саясий системанын, экономикалык мамилелердин кризиси жана адамдардын жүрүш-турушундагы руханий, адеп-ахлактык башаттын төмөндөшү менен байланышкан руханий чөйрөнүн үстүнөн материалдык мамилелердин артыкчылыгы дүйнөдөгү, анын ичиндеги Кыргызстандагы системалуу кризистин башталышы жана себеби болуп калды», - деп айтылат [1]. Мына ушул системалуу кризистен чыгуунун илимий жана практикалык концепцияларын эң биринчи кезекте билим берүү жана маданият тармагы сунуш кылышы керек. Ал кризистин башатында азыркы жаштарды патриоттук тарбиялоонун жетишсиздиги, балдардын өз Ата Журтун сүйүү сезимдеринин бошондугу турат. Ушундай шартта кыргыз элинин байыркы убактан бери турмуштук тажрыйбада сынактан өтүп калыптанган этникалык педагогикабыздагы улуттук фольклордун ордун, алардын идеяларын окутуу жана тарбиялоо процессинде колдонуунун, өркүндөтүүнүн, бул процессти этнопедагогизациялоонун илимий-методикалык мүмкүнчүлүктөрүн иштеп чыгуу жана практикага сунуштоо бүгүнкү күнү улуттук педагогика илими үчүн өзгөчө актуалдуу болуп эсептелет. Себеби, уруунун улут жана эл болуп калыптануусунда ошол уруунун, улуттун, элдин оозеки чыгармачылыгы өзгөчө орун ээлеп келген. Классикалык аныктамаларга салып айтканда «эң биринчи сөз болгон», ошол сөз оозеки адабиятты жараткан, ал эми оозеки адабият элдин үмүт-тилегин, сарсанаасын, үрп-адатын, жашоо-тиричилигин ар түрдүү учурларда, доорлордо таамай чагылдырып берген руханий каражат болгон.

Элдик фольклордук мурастардын идеяларын балдарды тарбиялоо ишмердүүлүгүндө пайдалануунун мүмкүнчүлүктөрү тууралуу теориялык жана практикалык ойлор Я. А. Коменский, И. Г. Песталоцци, Ж. Ж. Руссо, К. Д. Ушинский, Л. Н. Толстой, А. С. Макаренко, В. А. Сухомлинский, Ш. А. Амонашвили, Г. Н. Волков ж. б. классик педагогдордун эмгектеринде жана тажрыйбаларында ар тараптуу көрсөтүлгөн.

Кыргыз оозеки көркөм чыгармачылыгынын педагогикалык баалуулугу Б. А. Апышев, А. А. Алимбеков, С. О. Байгазиев, Ж. Б. Бешимов, А. Э. Измайлов, Б. С. Исаков, Н. И. Имаева, А. Ж. Муратов, А. Т. Калдыбаева, Ж. И. Койчуманов, М. К. Колдошов, М. Р. Рахимова, С. К. Рысбаев, А. Жаныгулов ж. б. педагог окумуштуулар, А. А. Акматалиев, К. А. Артыкбаев, С. Б. Байхожоев, М. Б. Борбугулов, К. Д. Даутов, П. И. Ирисов, С. З. Закиров, С. Ж. Жигитов, Р. З. Кыдырбаева, О. С. Сооронов, Г. Ж. Орозова, Т. Т. Танаев, Ж. Т. Таштемиров, С. А. Тиллебаев, А. Э. Эркебаев ж. б. адабият теоретиктери жана сынчылар тарабынан изилденген.

Ал эми улуттук фольклордун ичинен «Манас» эпосундагы педагогикалык ойлор жана тажрыйбалар Г. Н. Волковдун «Письма о Манасе» (1971) аттуу макаласында, Т. Ормоновдун «Педагогические воззрения древних киргизов в эпосе «Манас» (1972), Г. А. Абдымомунованын «Манас» эпосунун негизинде жаштарды атуулдукка тарбиялоо (2009), Ф. Т. Баитованын «Манас» эпосу аркылуу болочок мугалимдерди этнопедагогикалык жактан даярдоо» (2016), Ж. Т. Каденованын «Манас» эпосунда бала Манастын инсан, патриот катары калыптанышында элдик тарбия салттарынын ролу» (2018) деген темадагы диссертацияларында изилдеген. «Манас» эпосун окутуу проблемасы боюнча Д. Т. Саалиеванын «Мектепте «Манас» эпосун үйрөтүүнүн методикасы» (1995), Б. К. Оторбаевдин «Семетей» жана «Сейтек» эпосторун окутуунун мазмуну жана методу» (1995), Н. И. Тахированын «Манас таануу» курсун колледждерде окутууну этнопедагогикалык негизде өркүндөтүү» (2019) деген темалардагы кандидаттык жана А. З. Зулпуевдин «Жогорку окуу жайларында манас таануу курсун окутуунун илимий-методикалык негиздери» (2022) деген темадагы докторлук диссертациялары жазылган. Эпостун элдик педагогикалык маданияттагы орду С. Байгазиевдин (2012; 2013; 2014; 2015; 2016; 2017; 2021), К. Калчакеевдин (1992), А. Ж. Муратовдун (2011; 2015; 2016; 2017) эмгектеринде чагылдырылган.

Кыргыз элинин дидактикалык чыгармалары, анын ичинде макал-ылакаптары, табышмактары, элдик тамсилдери, жаңылмачтары элдик педагогикалык булак катары «этнопедагогикалык афористика» багытында бир катар изилдөөчүлөрдүн (С. И. Иптаров, Ж. И. Койчуманов, Ж. М. Мукамбаев, М. И. Ибраимов, К. А. Исаков, С. З. Закиров, Г. М. Тажиева, Т. Т. Танаев, Ж. Т. Төлөев, Ж. Ж. Тургунбаева, Ш. У. Усупбеков, С. Ш. Шамбаев, З. Б. Цаллагова ж. б.) эмгектеринде орун алган.

Жогорудагы эмгектерде кыргыз фольклорундагы таалим-тарбиялык идеялар, оозеки чыгармачылыктын таанып билүүчүлүк жана тарбия берүүчүлүк функциялары жалпысынан ачып көрсөтүлгөнү менен бул кубулушту азыркы замандын татаал жана чалкеш контексттинде педагогикалык аспектиден патриоттук тарбияга байланыштуу чагылдыруу аспектиси системага салынып, атайын максатта изилденген эмес. Ошол багытта биз адегенде патриоттук тарбиялоонун маңызын түшүнүп алалы.

Патриоттук тарбиялоо – тарбиянын бир түрү. Жаштарды, балдарды, деги эле адамдарды акыл-эс, руханий, эмгек, эстетикалык, дене-бой, адеп-ахлак жактан тарбиялоо сыяктуу эле патриоттук тарбиялоого элдик педагогикада да, классикалык педагогикада да өзгөчө маани берилип келген. Тарбиянын бул түрү белгилүү бир чөйрөдө, белгилүү бир социалдык баалуулуктардын негизинде калыптандырылат. Патриоттук тарбия – бул түрдүү инсандын коом жана эл алдындагы милдети, абийири, ыйман-адеби, атуулдугу менен байланыштуу жандуу процесс.

Патриоттук тарбиялоо – атайын максатта балдарды, жаштарды өз мекенинин атуулу катары сезимдерин калыптандырууга, эли-жерин сүйүүгө, элдик нарктарды жана салттарды урматтоого үйрөтүү. Мисалы, биздин өлкөдө азыркы жаштар Кыргыз Республикасынын атуулу экендигине сыймыктанышы керек, аны үчүн мамлекеттик символдорду (туу, гимн, герб, тил) сыйлап, табиятынын тазалыгы, табигый ресурстарынан сакталышы үчүн күрөшөт. Андай тарбия алган инсандар атуулдук-патриоттук сезимдеринин жогорулугу менен айырмаланат. Патриоттук тарбия – бул татаал жана узакка созулган процесс. Тарбиянын бул түрү туура эмес же жеткиликсиз уюштурулса, же бир жеринен кемчилдиктер кетирилсе,

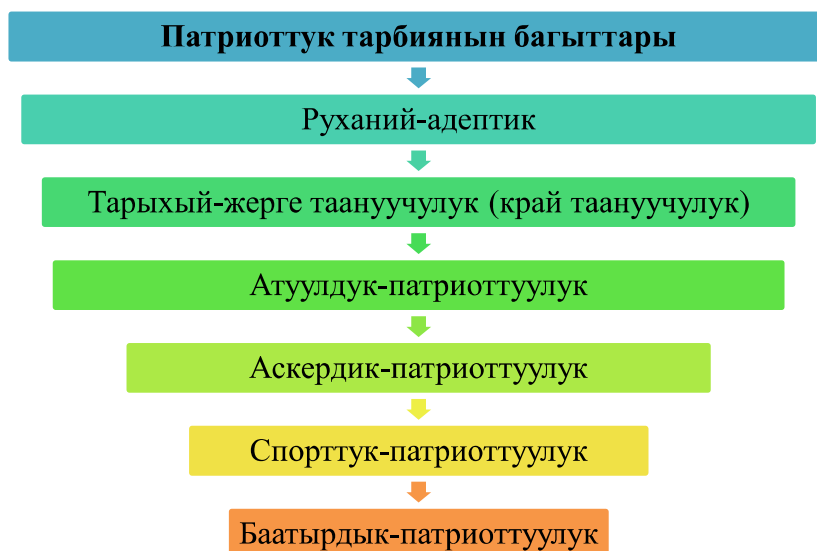
анда жалган патриоттор чыгат да, митингдерде, чогулуштарда, эл арасында «эл үчүн», «мекен үчүн» деп кыйкырганы менен иш жүзүндө эли-жери үчүн эч нерсе кылбайт, жөн гана өзүн патриот катары көрсөткүсү келет.

Тарбиялоонун бул түрү – инсанда патриоттук көз караштарды, ишенимдерди, сезимдерди жана жүрүш-туруш нормаларын калыптандыруу, булар бири-бири менен туура айкалышпаса анда патриот тарбияланбайт. Патриоттук тарбия атуулдук маданиятты өздөштүрүүдөн турат, ал болсо өз ичине саясый, укуктук, руханий, адептик, эмгектик, экономикалык, экологиялык тарбияларды камтыйт. Демек, патриоттук тарбиялоо – бардык тарбиянын түрлөрүн ичине камтыган комплекстүү чыгармачылык, айталык, үнөм жана сарамжалдуулук тууралуу экономикалык тарбия жана билимдериң жок болсо, айылды жашылдандыруу тууралуу экологиялык сабаттуулугуң жок болсо, эл-жериң үчүн эмгектенүүнү каалабасаң, анда сен патриоттук тарбияга ээ болгон эмессин. Мындай тарбия кыргыздар арасында элдик тарбия салттары, анын бир каражаты болгон улуттук фольклор аркылуу ишке ашырылса, азыр ал билим берүү тармактары, классикалык педагогиканын идеялары аркылуу да активдешти, буга маалымат каражаттары да жардам берүүдө.

Азыркы педагогикада (Е. В. Мусина) мектепте патриоттук тарбиянын төмөнкүдөй компоненттери белгиленип жүрөт.

- 1) Керектөөчүлүк-мотивациялык компонент. Мында окуучулар Мекенди сүйүүнүн, ага берилүүнүн, тарыхый доордогу мекенчил баатырлардын эрдиктерине таазим этүүнүн өздөрү үчүн зарыл экендигин түшүнөт.
- 2) Когнитивдик-интеллектуалдык компонент. Мында окуучулар адам ишмердүүлүгүнүн түрдүү чөйрөсүндөгү патриоттуулуктун маңызын тарых, адабият, мекен таануу, кыргыз тили сабактары, класстан тышкаркы иштер, фольклордук-этнографиялык кечелер аркылуу аңдап түшүнөт да, патриоттук сезимдерин байытат.
- 3) Эмоционалдык-сезимдик компонент. Бул компонент окуучуларда патриоттук көз караштардын жана ишенимдердин калыптануу процессинен турат.
- 4) Жүрүш-туруш жана эрктик компонент. Бул өз ичине патриоттук жүрүм-турумдардын пайда болушун жана өнүгүшүн камтыйт.

Таблица 1. – Азыркы мектептеги патриоттук тарбиянын багыттары

Патриоттук тарбиянын методдору:

Издөө иштери (элдик баатырлардын, аймактын атактуу адамдарынын өмүр жолу, жасаган эрдиктери менен таанышуу, аларды ар кандай оозеки жана жазма булактардан издөө, ошондой адамдар тууралуу эскерүүлөрдү жыйноо, тарыхый «ак тактарды» калыбына келтирүүгө катышуу ж. б.).

Изилдөөчүлүк методдор (архив материалдарын, фотохроникаларды табуу, доклад, реферат, макала жазуу ж. б.).

Жасалгалоо иштери (газета, журнал, буклет чыгаруу, слайд жасоо, мектеп музейине, китепканага стенддерди даярдоо ж. б.).

Социологиялык сурамжылоо, анкета таратуу (теманын айланасында).

Көргөзмөлөргө, семинарларга, жолугушууларга катышуу жана уюштурууга жардам берүү.

Фольклордук багыттагы иш-чараларга (концерт, айтыш, манасчылык жарыштар ж. б.) катышуу.

Тажрыйбаларды үйрөнүү жана жайылтуу ж. б.

Патриоттук тарбия балдардын өзүн өзү таанып билүүсүнө, өзүн өзү эл арасында көрсөтүүгө, чөйрөгө социалдашуусуна чоң жардам берет.

Патриоттуулук бул – инсандын руханий-адептик, атуулдук жана көз караштык сапаттарынын калыптанышы болсо, патриоттук тарбия мына ошол максатка жетүүнүн жолдорун, ыкмаларын, каражаттарын көрсөтүп берүүчү педагогикалык-психологиялык ишмердүүлүк.

Патриоттук тарбияны ишке ийгиликтүү ашыруунун **принциптери**:

- гуманисттик принцип;
- аймактык өзгөчөлүктөрдү, шарттарды эске алуу принциби;
- дифференциациялоо принциби;
- үзгүлтүксүздүк жана ырааттуулук принциби;
- интегарциялоо принциби;
- турмуш менен байланыштыруу принциби;
- активдүүлүктү колдоо (стимулдаштыруу) принциби ж. б.

Патриоттуулук жана патриоттук тарбия ар бир адамдын тагдырындагы чечүүчү түшүнүктөрдүн бири, билим берүү мекемелеринин бардык түрү патриотторду тарбиялап чыгаргандыгы менен бааланат.

Патриоттук тарбиянын азыркы педагогика илиминдеги аныктамасы А. В. Беляев, Б. Т. Лихачев, И. Ф. Харламов, Ю. К. Бабанский, Б. Апышов, Д. Бабаев ж. б. педагогдордун эмгектеринде методологиялык жол көрсөткүч катары чагылдырылган. Патриоттук тарбиялоонун теориясы жана практикасы орус педагогикасында А. Н. Выршиковдун эмгектеринде [2], М. В. Циулинанын китебинде [3], А. А. Куделичтин [4], А. Е. Мешковдун [5], А. В. Осипованын [6], М. А. Печенюктун [7], И. В. Прошечтин [8], Д. С. Сенюктун [9], Н. А. Сиволобованын [10], О. Н. Шитикованын [11] диссертацияларында изилденген.

Колдонулган адабияттар:

1. Кыргыз Республикасынын Президентинин «Инсандын адеп-ахлактык өнүгүүсү жана дене тарбиясы» жөнүндөгү Жарлыгы. [Текст]/Кыргыз Туусу газетасы, 2021. – 29 – декабрь.

2. Вырщиков, А. Н. Стратегии научных исследований феномена патриотизм и патриотическое воспитание молодежи [Текст] / А. Н. Вырщиков, М. Б. Кусмарцев. – Волгоград, 2007. – 95 с. ; Вырщиков, А. Н. Патриотическое воспитание молодежи в современном российском обществе [Текст] / А. Н. Вырщиков, Б. М. Кусмарцев. – Волгоград: Авторское перо, 2006. – 172 с.
3. Циулина, М. В. Патриотическое воспитание школьников возможностями социообразовательной среды [Текст] / М. В. Циулина. – Челябинск, 2012. – 36 с.
4. Куделич, А. А. Формирование ценностных ориентаций нравственно-патриотической направленности у детей старшего школьного возраста [Текст]: автореф. дис. ... пед. наук: 13. 00. 01 / А. А. Куделич. – Смоленск, 2008.
5. Мешков, А. Е. Гражданско-патриотическое воспитание учащихся на традиционных ценностях отечественной культуры [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13. 00. 01 / А. Е. Мешков. – М., 2010. – 160 с.
6. Осипова, А. В. Нравственно-патриотическое воспитание обучающихся современных высших военных учебных заведений на основе приоритетно-ориентированного подхода [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13. 00. 08 / А. В. Осипова. – Ростов-на-Дону, 2011.
7. Печенюк, М. А. Патриотическое воспитание учащихся подросткового возраста средствами музыки [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13. 00. 01 / М. А. Печенюк. – М., 1989. – 20 с.
8. Прошек, И. В. Патриотическое воспитание учащихся средствами региональных культурных ценностей [Текст]: автореф. дис. ... д-ра пед. наук / И. В. Прошек. – Нижний Новгород, 2008. – 21 с.
9. Сенюк, Д. С. Духовно-патриотическое воспитание старшеклассников в процессе туристско-краеведческой работы [Текст]: автореф. дис. ... пед. наук: 13. 00. 01 / Д. С. Сенюк. – М., 2002. – 134 с.
10. Сиволобова, Н. А. Гражданско-патриотическое воспитание учащихся на основе русских культурно-исторических традиций [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук / Н. А. Сиволобова. – М., 2003. – 23 б.
11. Шитикова, О. Н. Эколого-патриотическое воспитание младших подростков в современной общеобразовательной школе [Текст]: дис. ... канд. пед. наук: 13. 00. 01 / О. Н. Шитикова. – Шадринск, 2002. – 162 с.

УДК 37

DOI 10.33514/ВК-1694-7711-2023-1(2)-58-61

Бекишева Чатыркуль

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңеши, социалдык саясат боюнча комитети,
бөлүм башчысы

Бекишева Чатыркуль

Жогорку Кеңеш Кыргызской Республики, отдел комитета по социальной политике,
заведующий сектором

Bekisheva Chatyrkul